

gr. ἵβηρες ;Qui sap si podria fer memòria, en una forma o altra, d'un turó on sucumbiren els saguntins atacats per Anníbal? O seria alguna altra al·lusió, secundària, als fets d'immortal record.

Si en parlem ací és per plantejar si el nom de *Mondúber* podria repetir aquesta denominació, aplicada, però, a una muntanya diferent. Però quant a aquesta, hi ha dues objeccions que ens privaran de creure-hi: la *ú*, i la manca d'explicació geogràfico-històrica: ibers la gent d'allí no ho serien menys que a Morvedre i a l'Horta de València, Gandia etc.; però, per això mateix, no hauria estat usat com el nom distintiu d'aquesta muntanya: ibèric ho era, allà, tot, fins moltes llegendes lluny.

D) En canvi, que *Mondúber* sigui un nom pre-romà és possible; en abstracte, irrecusable. Hi ha un *Modúbar* a Castella del Nord. o millor dit, quatre: el més conegut és nom de tres pobles que formen municipi junts, 8 k. SSE. de Burgos; i un altre, ben separat (no menys de 70 k.) en el p.j. de Villarcayo. No cal dir que no poden ser d'origen àrab: no sols perquè són tan al Nord, sinó que ja ens avisa Mz.Pi. que antigament apareix en les formes *Motua*, *Mutua*, *Motuba* (*Orig.* 333), i per tant la *-r* és un afegit, de la mena que he explicat a l'art. *Moncofa*, i en el *DECH* (III, 239a6 6-16 i s.v. *alféizar*). En canvi, tots ells, i sobretot el de Villarcayo, no són gaire lluny del límit amb Àlaba, ni de l'illa lingüística basca, medieval, de la Rioja (Ezcaray-Ojcastro); doncs, potser bascoïdes, com suggereix també la terminació *-u(b)ā*. O més inobjectable, ibero-bascos, sense excloure el celtibèric.

En efecte Schmoll (*Vorkelt. Idg.Hisp.* 3ln) assenyalà el nom propi *Monidugos* o *Monitucos*, en una tèssera trobada a Sasamón (que és uns 20 k.O.de Burgos, lloc que justament té visible i conspícua etimologia cèltica SEGI-SAMO, -ON); el mateix Schmoll ja cerca arrel cèltica al nom de la tèssera, sigui amb MONIJO- 'muntanya' o amb MONI- 'desig, inclinació'.

En tot cas, la semblança del nom de la tèssera, i la proximitat dels llocs, no ens pot deixar gaire dubtes sobre l'etimologia dels NLL burgalesos: sigui que hi hagués síncope romànica *MONITÚGA > *Monduba*, sigui (puix que Villarcayo ja és prop del basc), amb la caiguda bascoïde de la -N- intervocàlica MONUT->*Mood-*; i després, per una part, *Mod-*, per altra *Mond-* amb *-n-* propagativa.¹

Ara bé ¿seria això extensible al *Mondúber* valencià?. Potser no. I tanmateix si aquell MONI-TUGA conté MONIJO- 'muntanya', què millor per al *Mondúber*? Heus aquí, doncs, una altra etimologia ben suggestiva, i perfectament recolzada, car la productivitat del cèltic MONIJO, en toponímia nostra i —precisament en la forma abreujada MONI- —. la tenim compulsada per NLL catalans, com els estudiats (supra) en els

articles *Armenrodas* i *Mondarn / Monderm*. Fonèticament, per què no? MONITUGA > *Mondugues*.

Certament no acabariem de donar compte de *-er* en la forma *Mondúber*, que és la bàsica i l'única ben establerta en el terreny antic i tradicional. I sobretot fa gran escrúpol un celtisme en aquesta terra. Potser no fins al punt de descartar l'escapada que sempre ens dóna el caràcter mixt del celtibèric. En particular recordem que el celtibèric *Martés / Madrona* és una muntanya, i situada només 60 k. ONO. del *Mondúber*; i hem assenyalat alguns altres NLL probt. celtibèrics, al llarg de la línia fronterera *Caroig-Mariola-Alacant*. En fi, qui s'hagi enllaminat amb aquesta etimologia, invocarà els focs-follets que pot haver-hi encès l'in-termediari àrab.

Encara podríem temptejar més enllà.

E) Una població francesa, el nom de la qual apareix escrit *Modover* en el S.IX i *Moebrium* en el X, sembla identificada amb la vila lorenesa *Moyeuvre-le-Grand* (c^o. de Thionville); és certament un cpt. amb el cèltic -BRIGA 'muntanya'; però tant se val que sigui format amb MODIO- (Thurneyesen) com amb MOGETO- (Arbois-de-Jub.: Holder II, 609); fer-ho extensiu a *Mondúber* és, però, increïble, puix que aquest nom és ben verament cèltic (i de forma bastant diferent); i el *Mondúber* no és en terra de substrat cèltic; encara que sigui cèltic SEGOBRIGA d'on el llunyà val. *Sogorb*, cast. *Segorbe* (que ens donaria algun enllaç amb el nostre *Mondúber*).

F) *Mondújar*, abans *Mondúxar*² és el nom de dos pobles de l'antic Regne de Granada.

Un, el municipi de Santafé de *Mondújar*, p.j. Almeria, i *Mondújar* anex a la parr. de Roya, diòcesi d'Almeria (Madoz § 132, 133). Ara bé l'Edrissi (princ. S.XII) que en parla, observa que són (un o tots dos) «sobre una colina de color rojo». No tinc notícia que se n'hagi donat l'etim., però l'observació de l'Edrissi (puix que ja llavors existia aquest nom, i no és d'etim. àrab) indueix a creure que ve de MONTEM combinat amb un adjectiu que signifiqui 'rogenc', que pot ser el ll. clàssic RUSCUS o RUSSEUS (Plaute etc.) (> cast. *roxo*, *-jo*), i encara millor el diminutiu RUSCULUS, 'rosset' (S.IV en els *Scriptores Historiae Augustae*), car amb aquest tindriem *ss* > *s̄* i *nt̄* > *nd̄* i *l>r* per la pron. morisca.

¿Podria obrir una pista per a *Mondúber*? En va, però, cavil·lariem amb malabarismes fonètics; en aquest cas fóra preferible un paral·lel semàntic, a base de RUBER (RUBRU) > *rúber* i dissimilació *-trúber* > *-túber*. Però, desenganyem-nos: per a *Mondúxar* hi ha base topo-semàntica, objectiva; per a *Mondúber* no n'hi ha: és muntanya grossa, però no 'rogenca'. I en fi, en tots sentits fóra rebuscat i arbitrari.